tjenestemændenes personlige interesser. Det følger heraf, at når den kompetente myndighed i henhold til vedtægtens artikel 40, stk. 4, litra d), tilbyder en tjenestmand en stilling og indrømmer ham en rimelig frist for genindtræden, må en vægring eller en undladelse af at tiltræde denne stilling på den fastsatte dato anses for et afslag, hvilket ikke modsiges af rent formel accept, som ikke senere bliver efterlevet.

I sag 108/79

SALVATORE BELFIORE, via Cirrincione 41, Palermo, ved advokat G. Vandersanden, Bruxelles, 241, avenue Louise, og med valgt adresse hos advokat E. Arendt, 34, rue Philippe II, Luxembourg,

sagsøger,

mod

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESKABER ved Denise Sorasio, medlem af Kommissionens juridiske tjeneste, som befuldmægtiget, bistået af advokat Robert Andersen, Bruxelles, 214, avenue Montjoie, og med valgt adresse hos Kommissionens juridiske konsulent Mario Cervino, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg, Luxembourg,

sagsøgte,

hvori der er nedlagt påstand om annullation af Kommissionens afgørelse af 12. juni 1978, hvorved sagsøgeren blev afskediget uden ansøgning,

afsiger

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

sammensat af præsidenten H. Kutscher og dommerne J. Mertens de Wilmars og Mackenzie Stuart,

generaladvokat: H. Mayras
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder og de argumenter, parterne har fremført under skriftvekslingen, kan sammenfattes således:

I — De faktiske omstændigheder

Sagsøgeren, Salvatore Rosario Belfiore, som er italiensk statsborger, blev den 10. januar 1972 ansat som fuldmægtig i lønklasse A 7, løntrin 2, i generaldirektoratet »personale og administration«, direktoratet »personale«, afdelingen »personlige rettigheder og privilegier« i Bruxelles, og blev ansat som tjenestemand i denne stilling ved prøvetidens udløb den 10. juli 1972.

På grund af sin fars helbredstilstand ansøgte han den 8. december 1972 i henhold til vedtægtens artikel 40 om tjenestefrihed af personlige årsager for seks måneder, som han fik med virkning fra 1. januar 1973, og som på hans anmodning derefter blev forlænget indtil 31. december 1973. Den 1. oktober 1973 ansøgte sagsøgeren om at genindtræde, og da Kommissionen ikke havde svaret på denne ansøgning, gentog han den den 2. december 1974. Ti måneder senere, den 1. oktober 1975, tilbød generaldirektoratet for personale og administration ham en stilling i hans lønsklasse i dette generaldirektorat. Den 31. oktober 1975 accepterede sagsøgeren dette tilbud, men gjorde gældende, at han af forskellige årsager, især hans fars død og hans ægteskabsplaner, ikke kunne tiltræde før begyndelsen af juni 1976.

Den 17. november 1975 meddelte generaldirektoratet for personale og administration sagsøgeren, at han ikke i så lang tid kunne blokere den stilling, som var blevet ledig, og foreslog, at sagsøgeren skulle tiltræde den 1. februar 1976. Generaldirektoratet tilføjede, at såfremt han ikke havde svaret inden den 30. november 1975, ville Kommissionen betragte det som et afslag på sit tilbud og som et »første afslag«, jf. vedtægtens artikel 40, stk. 4 litra d).

I en skrivelse af 24. november 1975 afslog sagsøgeren at godkende den foreslåede dato og bestred, at hans holdning kunne sidestilles med et »første afslag«. Kommissionen fastholdt sit synspunkt.

Den 16. september 1976 tilbød generaldirektoratet for personale og administration sagsøgeren en ny stilling i hans lønklasse i samme generaldirektorat med tiltræden den 3. november 1976. I mangel af svar senest den 6. oktober ville den anse hans tavshed for et andet og sidste afslag.

Efter en brevveksling og nogle møder blev det aftalt, at sagsøgeren skulle tiltræde den 1. december 1976, men den 30. november 1976 sendte han et telegram til Kommissionen med meddelelse om, at uforudsete omstændigheder forhindrede ham i som aftalt at komme til Bruxelles den 1. december 1976.

Da sagsøgeren endnu ikke havde vist sig den 9. december 1976, skrev generaldirektoratet for personale og administration til ham for at meddele, at man havde i sinde at indlede proceduren med afskedigelse uden ansøgning mod ham som fastsat i vedtægtens artikel 40 in fine.

Den 20. oktober 1977 meddelte Tugendhat, medlem af Kommissionen, sagsøgeren, at Det paritetiske Samarbejdsudvalg havde udtalt sig til fordel for afskedigelse uden ansøgning; han fastsatte den 3. november som den dag, hvor generaldirektoratet for personale og administration ville høre sagsøgeren. Efter diverse omskriftelser fandt denne høring endelig sted den 22. marts 1978 ved personaledirektøren, og den 12. juni 1978 afskedigede ansættelsesmyndigheden sagsøgeren uden ansøgning, og denne afgørelse blev meddelt ham ved skrivelse af 15. juni 1978.

Den 11. september 1978 indbragte sagsøgeren klage i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2 over denne afgørelse om afskedigelse uden ansøgning. Klagen blev afvist ved skrivelse fra Tugendhat af 12. februar 1979. Den 31. maj 1979 meddelte sagsøgeren Kommissionen, at han først havde modtaget denne skrivelse den 5. april 1979, og gjorde sine argumenter gældende mod den trufne afgørelse, idet han anmodede om, at hans sag blev genoptaget. Ved stævning, registreret i Domstolens justitskontor den 4. juli 1979, anlagde sagsøgeren denne sag med påstand om, at afgørelsen om afskedigelse uden ansøgning annulleres.

På grundlag af den referende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen (tredje afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse. Den har imidlertid anmodet Kommissionen om at fremlægge originalen til visse skrivelser, som er udvekslet mellem parterne. Den har ligeledes opfordret begge parter til at afgive forklaring i retsmødet vedrørende spørgsmålet, om sagen er anlagt for sent.

II — Parternes påstande

Sagsøgeren har nedlagt følgende påstand:

a) Kommissionens afgørelse af 12. juni 1978 om at afskedige sagsøgeren uden ansøgning annulleres;

b) Kommissionen tilpligtes at afholdes sagens omkostninger.

Sagsøgte har nedlagt følgende påstand:

a) sagen afvises, og i alle tilfælde frifindes sagsøgte;

b) sagsøgeren tilpligtes at afholde sagens omkostninger.

III — Parternes søgsmålsgrunde og argumenter

A — Formaliteten

I sin stævning har *sagsøgeren* anført, at sagen kan antages til realitetsbehandling, fordi den er anlagt inden for en frist på tre måneder efter, at han modtog skrivelsen af 12. februar 1979 med meddelelse om Kommissionens afgørelse om afvisning af hans klage.

I sit svarskrift har *sagsøgte* hævdet, at sagen må afvises. Sagsøgte har gjort gældende, at sagsøgeren ikke har indbragt klage i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2, og så meget desto mindre har anlagt sag ved Domstolen vedrørende de afgørelser, som blev meddelt ved skrivelser af 29. december 1975 og 9. december 1976, hvorved

Kommissionen meddelte, at den betragtede den første stilling, og derefter den anden stilling, som afslået inden for rammerne af genindtrædelsesproceduren, jf. vedtægtens artikel 40.

Da disse afgørelser er blevet endelige, kan deres lovlighed ifølge Kommissionen ikke længere anfægtes, hverken inden for rammerne af en administrativ klage over afgørelsen om afskedigelse uden ansøgning af 12. juni 1978, eller inden for rammerne af et annullationssøgsmål vedrørende samme beslutning. Søgsmålet er imidlertid udelukkende baseret på den ulovlighed, Kommissionen påstås at have begået, da den mente at måtte konstatere, at der forelå to afslag, jf. vedtægtens artikel 40 in fine.

I sin replik har *sagsøgeren* svaret, at skrivelserne af 29. december 1975 og 9. december 1976 inden for den i vedtægtens artikel 40, stk. 4, litra d) fastsatte proceduremæssige ramme blot var nødvendige forudsætninger for, at en eventuel procedure med afskedigelse uden ansøgning som reguleret ved vedtægtens artikel 49 kunne indledes. Sådanne handlinger kan ikke i sig selv udgøre den skade, som sagsøgeren har lidt, og er ikke endelige, da det er overladt til ansættelsesmyndighedens skøn, om den vil indlede proceduren med afskedigelse uden ansøgning. Så længe en sådan procedure ikke er indledt, kan ansættelsesmyndigheden frit på ny tilbyde den pågældende en stilling. Kun i det omfang, den har besluttet at anvende proceduren ved afskedigelse uden ansøgning, har den udstedt en akt, som indeholder et klagepunkt, og som kan anfægtes.

Den omstændighed, at vedtægtens artikel 49, hvorved proceduren for afskedigelse uden ansøgning er reguleret, udelukkende henviser til artikel 40, viser i øvrigt, at Domstolen i en tvist vedrørende en afskedigelse uden ansøgning kan prøve, om artikel 40 er anvendt korrekt.

I sin duplik har *sagsøgte* gjort gældende, at selv om afskedigelse uden ansøgning er betinget af, at den kompetente myndighed først har fastslået, at tjenestemanden har afslået to stillingstilbud, så følger det dog ikke heraf, at de beslutninger, hvorved dette afslag konstateres, ikke kan være genstand for en klage og derefter for et annullationssøgsmål uafhængigt af afskedigelsen uden ansøgning. Det er i så henseende tilstrækkeligt, at de udgør akter, der kan indeholde et klagepunkt. Dette er imidlertid tilfældet, da ansættelsesmyndigheden efter at have konstateret det første afslag i tilfælde af et nyt afslag kan indlede proceduren med afskedigelse uden ansøgning på et hvilket som helst tidspunkt. Tjenestemanden har følgelig en aktuel og umiddelbar interesse i at forhindre, at disse forudsætninger indtræder.

Den omstændighed, at vedtægtens artikel 49 henviser til artikel 40, er i øvrigt uden betydning, fordi dette kun har til formål at opregne de tilfælde, hvor der kan ske afskedigelse uden ansøgning.

Hvad angår den forsinkelse, hvormed sagsøgeren modtog skrivelsen af 12. februar 1979 med meddelelsen om hans afskedigelse uden ansøgning, har sagsøgte hævdet, at denne forsinkelse skyldes sagsøgerens forsømmelse, idet han først har meldt adresseforandring ved en skrivelse, som sagsøgte modtog den 13. februar 1979, og ikke tidligere har truffet nogen foranstaltning, for at hans post skulle blive sendt til hans nye adresse.

B — Realiteten

1. Stævning

Ifølge *sagsøgeren* må det, skønt ansættelsesmyndigheden råder over et skøn ved anvendelsen af artikel 40, stk. 4, litra d), undersøges, om denne afgørelse er behæftet med en fejlagtig fortolkning (retsvildfarelse) eller en fejlagtig anvendelse (faktisk vildfarelse) af den pågældende retsregel, og om den er et udtryk for magtfordrejning.

I det foreliggende tilfælde er Kommissionens afgørelse behæftet med både retsvildfarelse, faktisk vildfarelse og magtfordrejning.

a) Retsvildfarelse

Sagsøgeren har gjort gældende, at han på intet tidspunkt har nægtet at genoptage sit arbejde; han har tværtimod udtrykkeligt og gentagne gange givet udtryk for, at det var hans faste og præcise hensigt igen at indtræde i Kommissionens tjenestegrene, mens Kommissionen på sin side i næsten to år (1. 1. 1974 — 1. 10. 1975) har undladt at opfylde sin forpligtelse til at tilbyde ham mulighed for at genindtræde i en stilling i hans kategori og lønklasse. Hans holdning med hensyn til de to stillingstilbud, som han endelig fik den 1. oktober 1975 og den 16. september 1976, kan på ingen måde sidestilles med afslag i artikel 40's forstand, idet han hver gang udtrykkeligt accepterede den tilbudte stilling, og blot blev forhindret i at genoptage sit arbejde inden for de frister, som sagsøgtes administration ønskede at pålægge ham.

Kommissionen har således overtrådt vedtægtens artikel 40, stk. 4, litra d), i to henseender, dels ved i to år at forsømme at underrette ham om den første ledige stilling, som ville have været passende for ham, og dels ved at have indledt proceduren med afskedigelse uden ansøgning, skønt sagsøgeren på ingen måde havde afslået de ham tilbudte stillinger.

b) Faktisk vildfarelse

Ifølge sagsøgeren er det fast praksis i retten vedrørende offentligt ansatte i de medlemsstater, hvor der kan ske afskedigelse uden ansøgning, at forvaltningsmyndigheden i disse sager ikke kan indskrænke sig til en generel begrundelse, men skal begrunde sin afgørelse med lovlige hensyn, som skal fremgå af afgørelsen selv eller forvaltningens dokumenter i sagen (det belgiske Conseil d'État, 10. 10. 1978, nr. 19 177, *Wastiels*, R.A.C.E. 1978, s. 1011). I betragtning af sagsøgerens viljeserklæring om at ville acceptere de tilbudte stillinger skulle sagsøgte, før man nåede frem til det resultat, at der var tale om et afslag, have undersøgt, om de af sagsøgeren påberåbte undskyldninger var gyldige, og sagsøgte kunne ikke på forhånd antage, at de påberåbte grunde var urigtige eller uberettigede. Sagsøgeren har herved anført det belgiske Conseil d'État's dom af 20. oktober 1966, nr. 12 035, *Bracke*, R.A.C.E., 1966, s. 838. Den anfægtede afgørelse henviser imidlertid end ikke til, at sagsøgeren faktisk har påberåbt sig en grund, og så meget desto mere er dennes gyldighed ikke blevet prøvet.

Sagsøgeren har i øvrigt påberåbt sig en række belgiske og italienske domme, hvoraf det fremgår, at forvaltningen har pligt til, før den træffer en så alvorlig

afgørelse som afskedigelse uden ansøgning, at undersøge, om forsinkelsen (eller afkaldet på stillingen) er berettiget eller ej (det belgiske Conseil d'État af 26. 5. 1976, nr. 17 674, *d'Otreppe de Bouvette*, R.A.C.E., 1976, s. 531; det italienske Conseil d'État, IV Sezione af 20. 5. 1960, nr. 503; af 5. 5. 1965, nr. 404,; af 28. 9. 1967, nr. 427; af 23. 11. 1973, nr. 493; VI Sezione af 18. 5. 1955, nr. 363; af 26. 10. 1971, nr. 795; af 23. 11. 1973, nr. 493).

Sagsøgeren mener, at han havde gyldige grunde til at modsætte sig Kommissionens krav med hensyn til datoen for hans genoptagelse af arbejdet, således at sagsøgte med urette har betegnet hans holdning som en afslag.

c) Magtfordrejning

Ved at have afskediget sagsøgeren uden ansøgning uden at godtgøre, at han har afslået de ham tilbudte stillinger, har sagsøgte anvendt sine beføjelser til andre formål end dem, som de er bestemt til. Sagsøgte har faktisk fjernet sagsøgeren fra tjenesten uden at have overholdt de procedurer og retsregler, som en sådan sanktion efter selve sin natur er underlagt.

2. Svarskrift

Ifølge *sagsøgte* er der hverken tale om retsvildfarelse, faktisk vildfarelse eller magtfordrejning.

a) Retsvildfarelse

Fra 1. januar 1974, hvor tjenestefriheden af personlige årsager udløb, havde Kommissionen ganske vist pligt til at lade sagsøgeren genindtræde i den første ledige stilling i den kategori, der svarede til hans lønklasse, såfremt han var i besiddelse af de nødvendige kvalifikationer; men der må ifølge sagsøgte tages hensyn til den omstændighed, at der mellem 1. januar 1974 og 1. oktober 1975 ikke var nogen ledig stilling i afdelingen »personlige rettigheder og privilegier« i personaledirektoratet, mens institutionen på det tidspunkt tilstræbte først og fremmest at lade tjenestemænd, som havde tjenestefrihed af personlige årsager, genindtræde i deres oprindelige tjenestegren. Sagsøgte har på sin side henvist til den mangel på iver, som sagsøgeren har lagt for dagen i denne henseende. Under alle omstændigheder vedrører tvisten ikke Kommissionens holdning på dette tidspunkt, men udelukkende spørgsmålet, om denne lovligt har kunnet beslutte at afskedige sagsøgeren uden ansøgning på grund af hans holdning på det tidspunkt, hvor han fik stillingerne tilbudt.

Skønt sagsøgeren ikke formelt har afslået de to tilbudte stillinger, var de betingelser, som han knyttede til sin accept vedrørende fristerne for hans genoptagelse af arbejdet, af en sådan art, at hans genindtræden i den tilbudte stilling blev umulig i betragtning af de objektive tjenstlige krav, mens de oprindeligt fastsatte frister, som allerede i sig selv var rimelige, på den anden side blev forlænget under hensyn til de personlige omstændigheder, som sagsøgeren henviste til.

b) Faktisk vildfarelse

Sagsøgte har vedrørende dette for det første anført, at det må undgås på nogen måde at sidestille afskedigelse uden ansøgning i henhold til artikel 40, stk. 4, litra d), med en disciplinær sanktion.

Afskedigelse uden ansøgning er blot udøvelsen af ansættelsesmyndighedens mulighed for at afbryde det ved tjenestemandens udnævnelse etablerede retsforhold, når denne ved udløbet af en tjenestefrihed af personlige årsager to gange afslår en stilling, som muliggør hans genindtræden.

Konstateringen af dette dobbelte afslag er tilstrækkeligt til at berettige denne foranstaltning, og udøvelsen af denne beføjelse mildnes af proceduremæssige garantier til fordel for tjenestemanden. Det fremgår heraf, at sagsøgerens henvisninger til nationale lovgivninger og national retspraksis må lades ude af betragtning, for selv om afskedigelse uden ansøgning findes i de fleste medlemsstaters ret vedrørende offentligt ansatte, er den dog for de EF-ansattes vedkommende reguleret i vedtægten, således at henvisningerne til et almindeligt retsprincip i medlemsstaterne må lades ude af betragtning. Det bestrides i øvrigt ikke, at sagsøgeren har draget fordel af de i vedtægten fastsatte proceduremæssige garantier.

Hvad angår sagsøgerens kritik af, at sagsøgte har sidestillet hans holdning med et afslag, er denne sidestillen på ingen måde retsstridig, men fuldt berettiget. Tjenestemændenes genindtræden ved udløbet af en tjenestefrihed af personlige årsager er ikke blot foreskrevet i tjenestemandens egen interesse, men ligeledes og først fremmest i tjenestens interesse. Tjenestefrihed af personlige årsager er en undtagelsevis foranstaltning, som er tidsbegrænset, og tjenestemandens normale situation er at være i aktiv tjeneste. Det tilkommer derfor den administrative myndighed at fastsætte fristen for genindtræden afhængigt af tjenestens behov, og ikke tjenestemanden at gøre det alt efter, om det er ham personligt belejligt, og der må kun tages hensyn til sidstnævnte i de omfang, det er foreneligt med tjenestens krav.

Hvad angår det første stillingstilbud mener sagsøgte under alle omstændigheder at have givet sagsøgeren en rimelig frist, som er blevet forlænget gentagne gange.

Hvad angår det andet tilbud har sagsøgte i det væsentlige gjort gældende, at sagsøgeren har undladt at give en forklaring vedrørende de uforudsete omstændigheder, som forhindrede ham i at genoptage sit arbejde på den aftale dato. Først under annullationssøgsmålet har han for første gang nævnt en forværring i hans mors helbredstilstand, uden imidlertid at vedlægge en lægeattest.

c) Magtfordrejning

Sagsøgte har på det bestemteste afvist beskyldningen for magtfordrejning og har hævdet, at det fremgår af ovenstående, at den har anvendt vedtægtens artikel 40, stk. 4, litra d), korrekt.

3. Replik

I sin replik har *sagsøgeren* svaret på Kommissionens argumenter som følger.

a) Retsvildfarelse

Sagsøgeren har først bemærket, at når fristen for genindtræden på grund af bestræbelserne på at lade tjenestemændene genindtræde i deres oprindelige tjenestegren bliver forlænget for, som i det foreliggende tilfælde, at blive udskudt i næsten to år, er der intet, der forhindrer Kommissionen i at underrette den pågældende herom. Denne holdning er i øvrigt ikke forenelig med vedtægtens

artikel 40, stk. 4, litra d), som foreskriver genindtræden i den første ledige stilling, således at Kommissionen ikke er berettiget til at støtte sin afgørelse om afskedigelse uden ansøgning på denne fejlagtige genindtrædelsesprocedure.

Det er desuden forkert, at den frist, som han fik til at genoptage sit arbejde, var rimelig for de to stillingstilbuds vedkommende, og at han hver gang fik betydelige forlængelser af fristen. Specielt i det andet tilfælde er det forkert at tale om en rimelig frist og en væsentlig forlængelse, når den frist, Kommissionen gav sagsøgeren, kun var på en uge, nemlig tiden mellem samtalen med chefen for afdelingen »personlige rettigheder og privilegier« af 22. november 1976 og 1. december 1976.

Ifølge sagsøgeren er Kommissionens argumentation særlig ulogisk, hvad angår det påståede andet afslag. Efter at sagsøgeren ved telegram havde meddelt, at det var ham umuligt at være til stede i Bruxelles den 1. december 1976, foreholdt generaldirektøren ham ved skrivelse af 9. december, at han ikke havde givet gyldig grund for sit fravær, og meddelte ham, at det måtte antages, at genindtrædelsesproceduren var afsluttet som følge af hans andet afslag på de stillingstilbud, som han havde fået. Dette kunne eventuelt forpligte sagsøgeren til at motivere sit fravær, men det kunne ikke deraf sluttes, at han havde afslået tilbudet, da han udtrykkeligt havde accepteret det. Når han ikke efterfølgende gav nogen forklaring, var det fordi han var overbevist om, at Kommissionen, som det fremgik af dens skrivelse af 9. december 1976, havde truffet endelig afgørelse på dette punkt ved at sidestille hans påståede ulovlige fravær med et andet afslag.

Han foretrak derfor at afvente, at Kommissionen skulle træffe afgørelse om at afskedige ham uden ansøgning for så at anfægte denne afgørelse.

b) Faktiske vildfarelse

Efter sagsøgerens mening vil det i betragtning af den summariske karakter af vedtægtens bestemmelser vedrørende afskedigelse uden ansøgning være formålstjenligt at henvise til medlemsstaternes retssystemer. Før den administrative myndighed træffer en så alvorlig afgørelse som afskedigelse uden ansøgning, skal den undersøge, om der eventuelt er undskyldninger for den pågældendes fravær. Ifølge sagsøgeren skulle Kommissionen efter at have modtaget hans telegram af 30. november 1976 have undersøgt, nøjagtig hvilke grunde han kunne gøre gældende til støtte for sit fravær og have pålagt ham en frist til at svare. Kommissionen har ved en forvaltningsprocedure, som ikke har karakter af en tvist, pligt til at overholde visse principper, som uden at stå i vejen for tjenestens interesse ikke tilsidesætter de pågældendes interesser.

c) Magtfordrejning

Efter sagsøgerens mening fremgår det af hans bemærkninger, at sagsøgte ikke har anvendt vedtægtens artikel 40, stk. 4, litra d) korrekt, og at sagsøgte følgelig ikke har været berettiget til at forlænge proceduren med en afskedigelse uden

ansøgning. Det følger heraf, at sagsøgte har anvendt sin beføjelse i henhold til vedtægtens artikel 40, stk. 4, litra d) i den hensigt at bringe sagsøgerens arbejde til ophør ved fjernelse fra tjenesten.

4. Duplik

a) Retsvildfarelse

Sagsøgte har endnu engang fremhævet sine tidligere forklaringer vedrørende den frist, som udløb mellem udløbet af sagsøgerens tjenestefrihed af personlige årsager og det første stillingstilbud, og har derefter bemærket, at en tjenestemand ved udløbet af en tjenestefrihed af personlige årsager må vente når som helst at modtage et stillingstilbud, som muliggør hans genindtræden. Sagsøgte har erkendt, at den kunne have foreslået sagsøgeren en hvilken som helst stilling i hans lønklasse fremfor at ville lade ham genindtræde i hans oprindelige tjenestegren, men denne holdning, som hovedsagelig er i tjenestemandens interesse, er i modsætning til, hvad sagsøgeren har hævdet, uden betydning for, om genindtrædelsesprocedurens videre forløb var forskriftsmæssigt.

Hvad angår den afventende holdning, som sagsøgeren udviste mellem sine to ansøgninger om genindtræden, har sagsøgte hævdet, at skønt vedtægtens artikel 40, stk. 4, litra d) ikke pålægger den pågældende tjenestemand nogen pligt til samarbejde, står det ikke desto mindre fast, at den af sagsøgeren opretholdte tavshed mellem den 1. oktober 1973, da han ansøgte om at genindtræde, og den 1. december 1974, da han fornyede denne ansøgning, samt mellem sidstnævnte dato og 1. oktober 1975, da han fik det første stillingstilbud, viser en »mangel på normal agtpågivenhed« fra hans side (dom af 1. 7. 1976, sag 58/75, *Sergy,* Sml. s. 1139). Sagsøgerens manglende interesse for de cirka 30 meddelelser om ledige stillinger i hans stillingsgruppe, som han modtog mellem den 21. juli 1976 og 6. september 1976, er ligeledes betegnende for hans ringe beredvillighed til at genindtræde i sin tjeneste, ligesom i øvrigt hans efterfølgende anmodninger om fristforlængelse samt den almene og skiftende karakter af de personlige og familiemæssige begrundelser, som han fremførte herfor.

Hvad angår den frist, som sagsøgeren fik ved det andet stillingstilbud, har Kommissionen gjort gældende, at dette tilbud var dateret den 16. september1976, således at han havde al den tid til rådighed, som var nødvendig, for at han kunne træffe foranstaltninger med henblik på sin genindtræden.

Det er i øvrigt klart, at skrivelsen af 24. november 1976, som over for sagsøgeren bekræftede indholdet af hans samtale med chefen for afdelingen »personlige rettigheder og privilegier« om hans genindtræden fra 1. december 1976 uden mulighed for forlængelse af fristen, afgjort ikke havde udelukket uforudsete begivenheder eller tilfælde af force majeure, som kunne forhindre ham i at genoptage sin tjeneste. En forlængelse af fristen var kun udelukket i mangel af en ny omstændighed, da sagsøgeren havde tilkendegivet, at han var indforstået med denne dato. Ifølge sagsøgte er der følgelig ingen modstrid mellem skrivelsen af 24. november 1976 og skrivelsen af 9. december 1976. Sidstnævnte skrivelse henviste i øvrigt til manglende gyldig begrundelse, hvilket efter al logik måtte foranledige sagsøgeren til at forklare sig og til at frem-

lægge alle nødvendige beviser. I det foreliggende tilfælde foretrak han imidlertid at tie.

b) Faktisk vildfarelse

Med henvisning til at medlemsstaternes ret på dette område er forskelligartet, hvilket sagsøgte har illustreret med en sammenligning af fransk og italiensk ret vedrørende offentligt ansatte, har sagsøgte bestridt, at der findes et fælles almindeligt retsprincip i medlemsstaterne, hvorefter sagsøgte selv skulle have taget initiativet til at sikre sig, at sagsøgeren ikke havde en gyldig grund til sit fravær.

Sagsøgte mener tværtimod at have udvist den største forståelse for sagsøgeren og hans personlige forhold, især hvad angår det andet stillingstilbud. Efter at have accepteret en forlængelse af den oprindelige frist for genoptagelse af tjenesten fra 3. november 1976 til 1. december, og efter at sagsøgeren havde givet udtryk for sin accept af denne dato og havde fået meddelelse om, at der ikke ville blive givet nogen yderligere forlængelse af fristen, bortset fra forskriftsmæssigt dokumenterede uforudsete begivenheder eller force majeure-tilfælde, indskrænkede sagsøgeren sig til, én dag før han skulle genindtræde, at sende et telegram, hvori han blot uden nærmere forklaring henviste til uforudsete omstændigheder, som hindrede hans afrejse, og han gav endog ikke senere nogen forklaring.

Det kan ikke i fuldt alvor hævdes, at det under sådanne omstændigheder påhvilede sagsøgte at tage initiativet til at udspørge sagsøgeren om grundene til, at han ikke var mødt på sit arbejde den 1. december 1976 eller de følgende dage, og at efterprøve, om grundene faktisk forelå, og om de var relevante.

c) Magtfordrejning

Sagsøgte har på ny understreget, at sagsøgeren har indskrænket sig til at påstå, at der foreligger magtfordrejning, uden at fremlægge det mindste bevis herfor.

IV — Mundtlig forhandling

I retsmødet den 6. marts 1980 har sagsøgeren ved advokat A. Vandencasteele, Bruxelles, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved D. Sorasio, medlem af Kommissionens juridiske tjeneste, bistået af advokat R. Andersen, Bruxelles, afgivet mundtlige indlæg. På Domstolens anmodning har parterne fremlagt originalerne og kuverterne til visse breve, som de har udvekslet.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 24. april 1980.

Præmisser

1 Under nærværende sag, som er anlagt den 4. juli 1979 af sagsøgeren, som er tidligere tjenestemand i lønklasse A7 ved Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, er der nedlagt påstand om annullation af Kommissionens afgørelse af 12. juni 1978, hvorved sagsøgeren blev afskediget uden ansøgning

2 Den anfægtede afgørelse er baseret på tjenestemandsvedtægtens artikel 40, stk. 4, litra d), hvorefter en tjenestemand, som efter udløbet af tjenestefrihed af personlige årsager to gange har afslået en stilling, som er blevet ham tilbudt med henblik på genindtræden, efter høring af Det paritetiske Samarbejdsudvalg kan afskediges uden ansøgning.

Formaliteten

3 Før der træffes afgørelse om realiteten, må det prøves, om sagen må afvises, fordi den er anlagt efter udløbet af den i tjenestemandsvedtægtens artikel 91, stk. 3, fastsatte frist. Da søgsmålsfristerne er bindende, påhviler det Domstolen ex officio at prøve, om de er overholdt.

4 Afgørelsen af 12. juni 1978, hvorved sagsøgeren blev afskediget uden ansøgning, blev meddelt ham ved skrivelse, som den 15. juni 1978 pr. post blev sendt til hans adresse: Via O. Sozzi 14, Palermo. Mod denne afgørelse indbragte han en klage, som er dateret den 11. september 1978, og som er registreret på Kommissionens sekretariat den 9. oktober 1978. Denne klage blev afvist — efter den frist på fire måneder, som er sat for den kompetente myndighed ved vedtægtens artikel 90, stk. 2 — ved skrivelse dateret den 12. februar 1979, som blev sendt til sagsøgeren pr. post til ovennævnte adresse. Annullationssøgsmålet er anlagt den 4. juni 1979, dvs. næsten fem måneder efter datoen for klagens afvisning, mens det ifølge vedtægtens artikel 91 skal anlægges inden for en frist af tre måneder fra den dag, hvor den afgørelse, der er truffet som svar på klagen, meddeles.

5 Sagsøgeren har herved gjort gældende, at han først modtog den pågældende skrivelse den 5. april 1979, og han har tilskrevet denne forsinkelse Kommissionens forsømmelighed, idet denne har sendt skrivelsen til en adresse, hvor han ikke længere boede, mens Kommissionen kunne og burde kende hans nye bopæl, Via A. Cirrincione 41, Palermo. Meddelelsen er derfor ifølge sagsøgeren først sket den 5. april 1979, hvorfor sagen er anlagt rettidigt og kan antages til realitetsbehandling. Til støtte for denne argumentation har sagsøgeren anført, at hans klage af 11. september 1978 blev sendt ved rekommanderet brev med modtagelsesbevis, hvorpå hans nye adresse var anført, og at hans nye adresse i øvrigt var anført på bagsiden af kuverten til denne skrivelse.

6 De af sagsøgeren påberåbte omstændigheder beviser ikke den påståede forsømmelse. Modtagelsesbeviser for rekommanderede breve overgives ikke til adressaten af postvæsenet, og en administration, som dagligt modtager et stort antal postforsendelser, er ikke forpligtet til hver gang at undersøge kuverternes bagside for at fastslå, om en afsender, som tidligere har meddelt administrationen sin adresse, har ændret denne. Sagsøgeren har først ved skrivelse af 5. februar 1979, som indgik til Kommissionen den 13. februar 1979, altså dagen efter, at skrivelsen med afvisning af hans klage var blevet afsendt, meddelt en af Kommissionens tjenestegrene sin nye adresse og anmodet om, at alle fremtidige meddelelser blev sendt til denne.

7 Det skal imidlertid bemærkes, at Kommissionen har afsendt skrivelsen af 12. februar 1979 uden at drage omsorg for at sende den rekommanderet eller forsyne den med et modtagelsesbevis, mens den traf denne dobbelte forsigtighedsforanstaltning ved meddelelser, som tidligere blev sendt til sagsøgeren. Når henses til, at bevisbyrden for meddelelsen og dennes dato påhviler Kommissionen, må det under disse omstændigheder konstateres, at denne har gjort det umuligt for sig selv at føre fuldstændigt bevis i denne henseende, og da det drejer sig om meddelelse af en så vigtig afgørelse som afskedigelse uden ansøgning, må den ringe tvivl, som består om, hvornår klagefristen begynder at løbe, komme sagsøgeren til gode.

8 Kommissionen har rejst endnu en formalitetsindsigelse. Ifølge Kommissionen er den anfægtede afgørelse blot følgen af de to forudgående afgørelser, hvorved den kompetente myndighed i henhold til vedtægtens artikel 40, stk. 4, litra d), havde fastlået, at sagsøgeren havde afslået den første og den anden stilling, som var blevet ham tilbudt med henblik på hans genindtræden efter udløbet af den bevilgede tjenestefrihed af personlige årsager. Da sagsøgeren hverken har indbragt klage over disse afgørelser eller anlagt sag, må afgørelserne anses for endelige, og deres eventuelle ulovlighed kan ikke længere påberåbes til støtte for et annullationssøgsmål mod afskedigelsen uden ansøgning.

9 Dette anbringende kan ikke tages til følge. Ifølge vedtægtens artikel 40, stk. 4, litra d), kan den tjenestemand, som efter udløbet af en tjenestefrihed af personlige årsager to gange afslår en tilbudt stilling, afskediges uden

ansøgning. Det følger heraf, at de retsakter, hvorved disse afslag blev konstateret — for så vidt de har andet end blot konstaterende virkning — kun er afgørelser, der forbereder afgørelsen om afskedigelse uden ansøgning, hvorfor deres eventuelle ulovlighed kan påberåbes under et søgsmål rettet mod afskedigelsen.

10 Det følger af ovenstående betragtninger, at søgsmålet kan antages til realitetsbehandling.

Realiteten

11 Tjenestemandsvedtægtens artikel 40, stk. 4, litra d), bestemmer, at »efter udløbet af denne tjenestefrihed af personlige årsager skal tjenestemanden genindtræde i den første ledige stilling i den kategori eller tjenestegruppe, der svarer til hans lønklasse, såfremt han er i besiddelse af de fornødne kvalifikationer. Afslår han at modtage den tilbudte stilling, har han fortsat krav på at genindtræde i den næste ledige stilling i den kategori eller tjenestegruppe, der svarer til hans lønklasse. Afslår han for anden gang, kan han efter høring af Det paritetiske Samarbejdsudvalg afskediges uden ansøgning. Tjenestefriheden af personlige årsager uden løn varer indtil tjenestemanden genindtræder.«

12 Efter at der i den anfægtede afgørelse er henvist til brevvekslingen og samtalerne mellem sagsøgeren og administrationen med henblik på hans genindtræden efter udløbet af hans tjenestefrihed af personlige årsager, anføres det, at sagsøgeren med hensyn til det første stillingstilbud »uden at afslå den tilbudte stilling har accepteret den på uantagelige betingelser, således at denne accept ikke kan have gyldighed og må betragtes som et afslag«, og med hensyn til det andet stillingstilbud, at »han ikke er mødt på den dato, som var bestemt for hans genoptagelse af tjenesten, og som var fastsat, efter at fristen på hans anmodning var blevet forlænget«, og »at denne omstændighed blev anset for et afslag på den anden stilling, som er blevet tilbudt med henblik på hans genindtræden«.

13 Ifølge sagsøgeren er denne afgørelse behæftet med en retsvildfarelse og er i strid med artikel 40, stk. 4, litra d), idet Kommissionen med urette har antaget, at han afslog de to stillingstilbud, mens han efter at have accepteret dem blot i hvert enkelt tilfælde bad om udsættelse af den dato, da han skulle genoptage sin tjeneste, og den omstændighed, at det var umuligt for ham at genoptage sit arbejde på den af Kommissionen fastsatte dato, kan ikke sidestilles med et afslag på stillingen.

14 Dette anbringende må forkastes. Det fremgår af sagens akter, at Kommissionen tilbød sagsøgeren en første stilling ved skrivelse af 1. oktober 1975 og bad ham om at fastsætte en dato »i så nær fremtid som muligt« for hans genoptagelse af tjenesten. Sagsøgeren foreslog juni 1976, dvs. en udsættelse på 8 måneder, og Kommissionen var fuldt berettiget til under hensyn til tjenestens krav at afslå en udsættelse, som på ingen måde kunne anses som rimelig og alvorligt ment. Kommissionen fastsatte datoen for genindtræden til 1. februar 1976 (4 måneder), men sagsøgeren nægtede at genoptage arbejdet på denne dato. Den 16. september 1976 tilbød Kommissionen ham en anden stilling, og fastsatte datoen for hans tiltrædelse til den 3. november. Sagsøgeren accepterede stillingen, men bad om en forhandling m.h.t. datoen for hans tilbagevenden. Kommissionen udviste stor forståelse og accepterede dette forslag, og efter at sagsøgeren havde fået udsat en første samtale, erklærede han sig indforstået med at genoptage tjenesten den 1. december 1976. Den 30. november sendte han et telegram med underretning om, at »uforudsete begivenheder« forhindrede hans afrejse.

15 Besættelsen af en ledig stilling i en administration er begrundet i den offentlige tjenestes krav og ikke tjenestemændenes personlige interesser. Det følger heraf, at når de frister, som den pågældende tjenestemand indrømmes, er rimelige — hvilket klart er tilfældet her — kan den kompetente myndighed med rette anse en vægring eller undladelse af at tiltræde en stilling på den fastsatte dato for et afslag, hvilket ikke modsiges af en rent formel accept, som ikke senere bliver efterlevet.

16 Dette gælder så meget mere i sagsøgerens tilfælde, som de årsager af familiemæssig art, som han efterfølgende begrundede sin holdning med — for så vidt deres rigtighed var blevet bevist, hvilket ikke er tilfældet — ikke kunne hindre sagsøgeren i at tiltræde stillingen inden for de fastsatte frister.

17 Kommissionen har derfor på grundlag af en korrekt anvendelse af tjenestemandsvedtægtens artikel 40, stk. 4, litra d), antaget, at sagsøgerens holdning måtte sidestilles med et dobbelt afslag på en stilling, hvilket ifølge denne bestemmelse berettiger afskedigelse uden ansøgning.

18 Det følger af disse betragtninger, at søgsmålet er ubegrundet, og at sagsøgte derfor må frifindes.

Sagens omkostninger

19 Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, bliver den part, der taber sagen, dømt til at afholde sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Ifølge procesreglementets artikel 70 bærer institutionerne dog selv de af dem afholdte udgifter ved søgsmål anlagt af Fællesskabets ansatte med forbehold af bestemmelserne i artikel 69, stk. 3, andet afsnit. I betragtning af omstændighederne ved det foreliggende tilfælde skønner Domstolen, at de udgifter, som Kommissionen har måttet afholde under denne sag, er forvoldt unødvendigt, og at de må pålægges sagsøgeren. Sagsøgeren tilpligtes følgelig at afholde samtlige omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

1. Sagsøgte frifindes.

2. Sagsøgeren tilpligtes at afholde samtlige omkostninger.

Kutscher Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 5. juni 1980.

For justitssekretæren

J. A. Pompe
Assisterende justitssekretær

H. Kutscher
Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT H. MAYRAS FREMSAT DEN 24. APRIL 1980 [1]

Høje Domstol.

Det forslag til afgørelse, som jeg fremsætter i denne sag, vil blive ganske kort, fordi jeg anser for åbenbart, at Belfiore's søgsmål må afvises, da sagen er anlagt for sent.

Mens Kommissionens udtrykkelige afgørelse om afvisning af sagsøgerens klage er dateret den 12. februar 1979, blev denne sag først registreret på justitskontoret den 4. juli s.å. Den er følgelig anlagt længe efter udløbet af den frist på tre måneder, som er fastsat i vedtægtens artikel 91.

Det er rigtigt, at Belfiore har hævdet, at han først modtog afgørelsen af 12. februar den 5. april, og at han udelukkende tilskriver denne forsinkelse den sagsøgte institutions forsømmelighed. Denne havde sendt meddelelsen til hans tidligere adresse, mens den ifølge sagsøgeren var eller burde være klar over den skete bopælsforandring.

Dette forekommer i betragtning af det foreliggende tilfældes omstændigheder meget diskutabelt. Belfiore har først officielt underrettet Kommissionen om sin adresseændring ved en skrivelse af 5. februar 1979, som blev registreret hos administrationen den 13. i s.m., dvs. dagen efter, at afgørelsen om afslaget var blevet afsendt. Denne skrivelse kan følgelig ikke tages i betragtning.

Forinden havde sagsøgeren ifølge sin egen forklaring blot anført sin nye adresse på bagsiden af kuverterne til sine breve af 11. september og 23. oktober

1 — Oversat fra fransk.